

รายงานการเดินทางไปราชการ ณ ประเทศญี่ปุ่น

๑. หัวข้อ “Conservation and Management of Archaeological Sites and Artefacts”

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการคุ้มครองและจัดการมรดกทางวัฒนธรรมทั่วโลก และใช้กรณีศึกษาของญี่ปุ่น

๒.๒) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานภาคสนามทางโบราณคดี รวมถึงการสำรวจ การขุดค้น และการจัดทำข้อมูล

๒.๓) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เทคนิคในการวิเคราะห์โบราณวัตถุ เอกสาร และการจัดเก็บโบราณวัตถุ

๒.๔) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการและการใช้ประโยชน์โบราณสถาน การรักษาโบราณวัตถุ และงานพิพิธภัณฑ์

๒.๕) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสในการแบ่งปันความรู้และสร้างเครือข่ายวิชาชีพ

๓. กำหนดการ

๓.๑) ออนไลน์ วันที่ ๒๖ สิงหาคม - วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗

วันที่	เนื้อหา	หมายเหตุ
๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗	ปฐมนิเทศ	Zoom ครั้งที่ ๑ เวลาประเทศไทย ๑๔.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.
	หลักสูตรที่ ๑ ทิศทางในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมทั่วโลก	ศึกษาวิดีโอบรรยายด้วยตนเอง
	หลักสูตรที่ ๒ ระบบการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย	
๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๗	อภิปรายและร่วมถามตอบกับวิทยากร เกี่ยวกับเนื้อหาวิดีโอการบรรยาย หลักสูตรที่ ๑ และ ๒	Zoom ครั้งที่ ๒ เวลาประเทศไทย ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.
	หลักสูตรที่ ๓ วิธีการค้นคว้าและการจัดทำเอกสารสำหรับแหล่งโบราณคดี	ศึกษาวิดีโอบรรยายด้วยตนเอง
	หลักสูตรที่ ๔ การวิเคราะห์โบราณวัตถุ การจัดทำเอกสาร และการเก็บรักษา	
๖ กันยายน ๒๕๖๗	อภิปรายและร่วมถามตอบกับวิทยากร เกี่ยวกับเนื้อหาวิดีโอการบรรยาย หลักสูตรที่ ๓ และ ๔	Zoom ครั้งที่ ๓ เวลาประเทศไทย ๑๕.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.
	หลักสูตรที่ ๕ การจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางโบราณคดี	ศึกษาวิดีโอบรรยายด้วยตนเอง
๑๐ กันยายน ๒๕๖๗	อภิปรายและร่วมถามตอบกับวิทยากร เกี่ยวกับเนื้อหาวิดีโอการบรรยาย หลักสูตรที่ ๕	Zoom ครั้งที่ ๔ เวลาประเทศไทย ๑๔.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

๓.๒) ลงพื้นที่ วันที่ ๒๐ กันยายน - วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๗

วันที่	กิจกรรม	สถานที่
๒๐ กันยายน ๒๕๖๗	พิธีเปิด	โรงแรม Nikko Nara ห้อง Fuji
๒๑ กันยายน ๒๕๖๗	นำเสนอและอภิปราย ประเด็นกรณีศึกษาของผู้เข้าร่วม อบรมแต่ละประเทศ	ศูนย์การประชุมนารา (Nara Convention Center)
๒๒ กันยายน ๒๕๖๗	ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในญี่ปุ่น	วัดโทไดจิ (Todai-ji Temple) เมืองนารา
๒๓ กันยายน ๒๕๖๗	วันหยุด	เมืองนารา
๒๔ กันยายน ๒๕๖๗	ศึกษาวิธีการบันทึกข้อมูลในแหล่งโบราณคดีของญี่ปุ่น	๑. วัดโทโชไดจิ (Toshodai-ji Temple) เมืองนารา ๒. วัดยาคุชิจิ (Yakushi-ji Temple) เมืองนารา
๒๕ กันยายน ๒๕๖๗	ศึกษาวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับโบราณวัตถุที่ แตกหักเสียหาย	สถาบันวิจัยทรัพย์สินทางวัฒนธรรมแห่งชาตินารา Nara National Research Institute for Cultural Properties (NNRICP)
๒๖ กันยายน ๒๕๖๗	การบันทึกและการจัดทำเอกสารสำหรับโบราณวัตถุ ๑	สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (Archaeological Institute of Kashihara, Nara Prefecture)
๒๗ กันยายน ๒๕๖๗	การบันทึกและการจัดทำเอกสารสำหรับโบราณวัตถุ ๒	
๒๘ กันยายน ๒๕๖๗	๑. ศึกษางานพิพิธภัณฑสถาน และเทคนิคการจัดแสดง ๒. ศึกษาการบันทึกและการจัดเก็บเอกสาร ๓. ศึกษาการบูรณะ และการอนุรักษ์โบราณวัตถุ	๑. พิพิธภัณฑสถานโบราณคดีคาชิฮาระ (The Museum, Archaeological Institute of Kashihara) ๒. สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (Archaeological Institute of Kashihara, Nara Prefecture) ๓. ศูนย์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์และศิลปะจังหวัด นารา (Nara History, Art and Culture Village)
๒๙ กันยายน ๒๕๖๗	วันหยุด	เมืองนารา
๓๐ กันยายน ๒๕๖๗	ศึกษาการบำรุงรักษาแหล่งโบราณคดี และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑสถาน ๑	อุทยานประวัติศาสตร์โยชิโนงาริ (Yoshinogari Historical Park)
๑ ตุลาคม ๒๕๖๗	ประเด็นการบริหารจัดการแหล่งโอคิโนชิมะ ตั้งแต่ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก	สถานที่เกี่ยวข้องกับเกาะศักดิ์สิทธิ์แห่งโอคิโนชิมะ ในภูมิภาคมุนากาตะ (The Sacred Island of Okinoshima and Associated Sites in the Munakata Region)
๒ ตุลาคม ๒๕๖๗	การบำรุงรักษาแหล่งโบราณคดี และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑสถาน ๒	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเคียวชู (Kyushu National Museum)
๓ ตุลาคม ๒๕๖๗	จัดทำรายงาน Final Report และเตรียมการนำเสนอ	เมืองนารา
๔ ตุลาคม ๒๕๖๗	นำเสนอ Final Report และอภิปราย ประเด็นของผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละประเทศ	ศูนย์การประชุมนารา (Nara Convention Center)
	พิธีปิด	

๔. สถานที่

เมืองนารา และสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่น

๕. หน่วยงานผู้จัด

หลักสูตรนี้จัดร่วมกันโดย หน่วยงานด้านกิจการวัฒนธรรมรัฐบาลญี่ปุ่น สำนักงานความร่วมมือคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียและแปซิฟิกเพื่อยูเนสโก (ACCU Nara) ศูนย์นานาชาติเพื่อการศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพย์สินทางวัฒนธรรม (ICCROM) และสถาบันวิจัยมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ (กรุงโตเกียว และเมืองนารา) ร่วมกับสมาคมญี่ปุ่นเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศด้านมรดกทางวัฒนธรรม (JCIC-Heritage)

๖. หน่วยงานสนับสนุน

ภายใต้การอุปถัมภ์ของคณะกรรมการแห่งชาติญี่ปุ่นเพื่อยูเนสโก รัฐบาลประจำจังหวัดนารา รัฐบาลเมืองเทเนริ และรัฐบาลเมืองนารา

๗. กิจกรรม

๗.๑) อบรมออนไลน์: ศึกษาวิดีโอบรรยายที่บันทึกไว้ล่วงหน้าด้วยตนเองผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลของหลักสูตร ACCU e-learning (iPAGE) พร้อมทำแบบทดสอบท้ายบททุกหลักสูตรย่อย และประชุมออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom จำนวน ๔ ครั้ง เพื่อหารือแลกเปลี่ยนความรู้ และร่วมถามตอบกับวิทยากร เกี่ยวกับเนื้อหาวิดีโอการบรรยาย โดยมีเนื้อหาหลักสูตร ดังนี้

หลักสูตรที่ ๑: ทิศทางในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมทั่วโลก

หลักสูตรย่อย ๑) วิวัฒนาการและแนวโน้มปัจจุบันในการคุ้มครองและจัดการมรดก

วิทยากร: Gamini Wijesuriya (ICCROM)

หลักสูตรย่อย ๒) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งโบราณคดี

วิทยากร: Gamini Wijesuriya (ICCROM)

หลักสูตรย่อย ๓) การประเมินผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรมและประเด็นอื่นๆ

วิทยากร: Joseph King

หลักสูตรที่ ๒: ระบบการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น

หลักสูตรย่อย ๑) ระบบการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น

วิทยากร: Nobuko Inaba (University of Tsukuba)

หลักสูตรย่อย ๒) การคุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในประเทศญี่ปุ่น (ประวัตินี้และภาพรวมของระบบกฎหมายที่คุ้มครองทรัพย์สินทางวัฒนธรรม)

วิทยากร: Japanese Agency for Cultural Affairs

หลักสูตรที่ ๓: วิธีการค้นคว้าและการจัดทำเอกสารสำหรับแหล่งโบราณคดี

หลักสูตรย่อย ๑) วิธีการโบราณคดี ๑ (วิธีการขุดค้นและสำรวจ)

วิทยากร: Hayashi Masanori (NNRICP)

หลักสูตรย่อย ๒) วิธีการโบราณคดี ๒ (กำหนดอายุแหล่ง: การจัดแบ่งรูปแบบ และลำดับการทับถมของชั้นดิน)

วิทยากร: Shoda Shinya (NNRICP)

หลักสูตรย่อย ๓) วิธีทางโบราณคดี ๓ (วิธีจัดทำเอกสารดิจิทัลในงานโบราณคดี)

วิทยากร: Yamaguchi Hiroshi (NNRICP)

หลักสูตรที่ ๔: การวิเคราะห์โบราณวัตถุ การจัดทำเอกสาร และการเก็บรักษา

หลักสูตรย่อย ๑) การจัดระเบียบและการจัดการโบราณวัตถุ (การทำความสะดวก

การซ่อมแซม การวัดขนาด และการบันทึกข้อมูล)

วิทยากร: Jinno Megumi (NNRICP)

หลักสูตรย่อย ๒) การซ่อมแซมภาชนะดินเผาและประติมากรรมดินเผา

วิทยากร: Eno Tomoko (NNRICP)

หลักสูตรย่อย ๓) โบราณคดีสัตววิทยา

วิทยากร: Yamazaki Takeshi (NNRICP)

หลักสูตรย่อย ๔) โบราณคดีชีวโมเลกุล

วิทยากร: Shoda Shinya (NNRICP)

หลักสูตรย่อย ๕) เอกสารภาพถ่ายวัตถุทางโบราณคดี (เทคนิคและการตั้งค่าภาพถ่าย)

วิทยากร: Nakamura Ichiro (NNRICP)

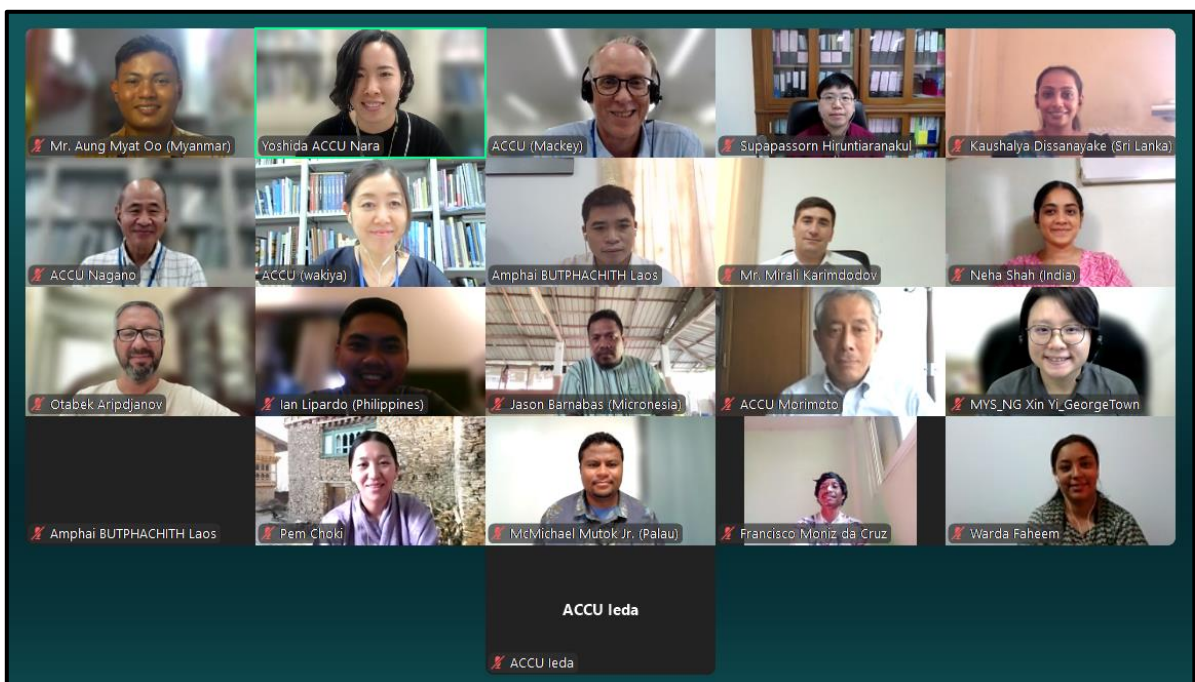
หลักสูตรที่ ๕: การจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางโบราณคดี

หลักสูตรย่อย ๑) การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากแหล่งโบราณคดีในประเทศญี่ปุ่น

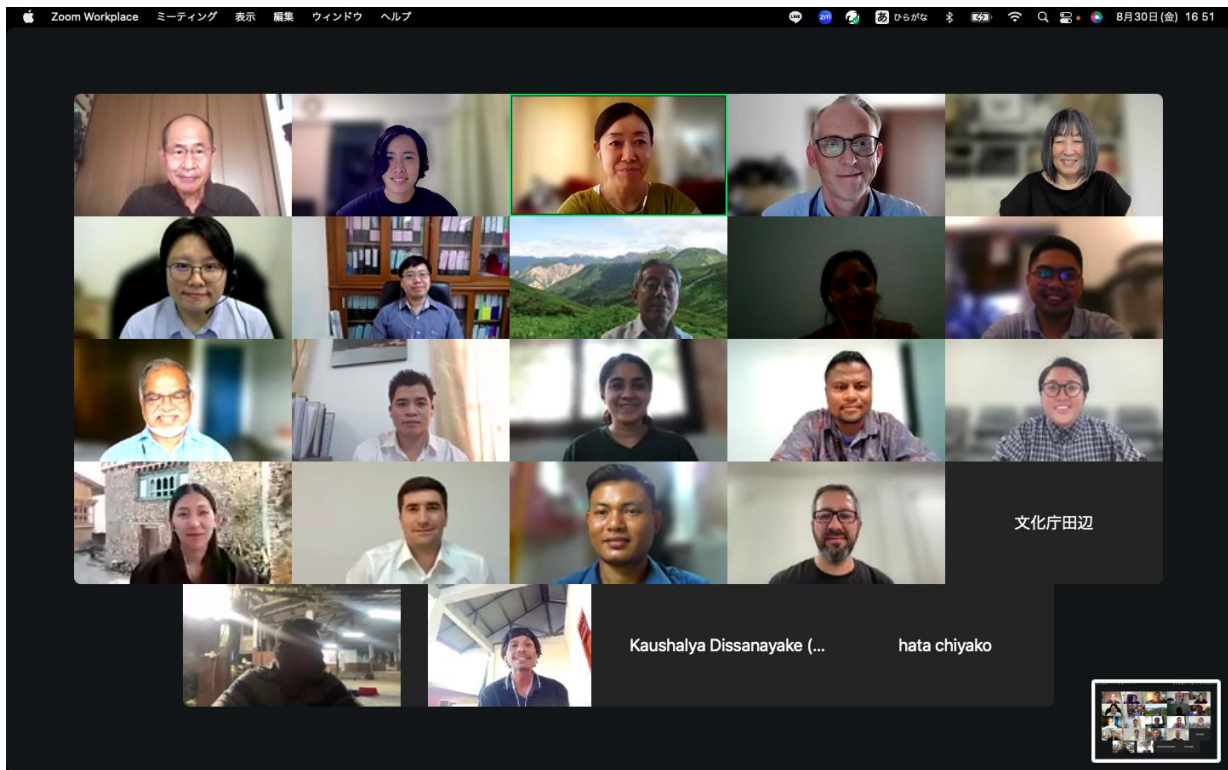
วิทยากร: Nakai Masatsug (Agency for Cultural Affairs)

หลักสูตรย่อย ๒) การประเมินผลกระทบสำหรับมรดกทางวัฒนธรรมโลก

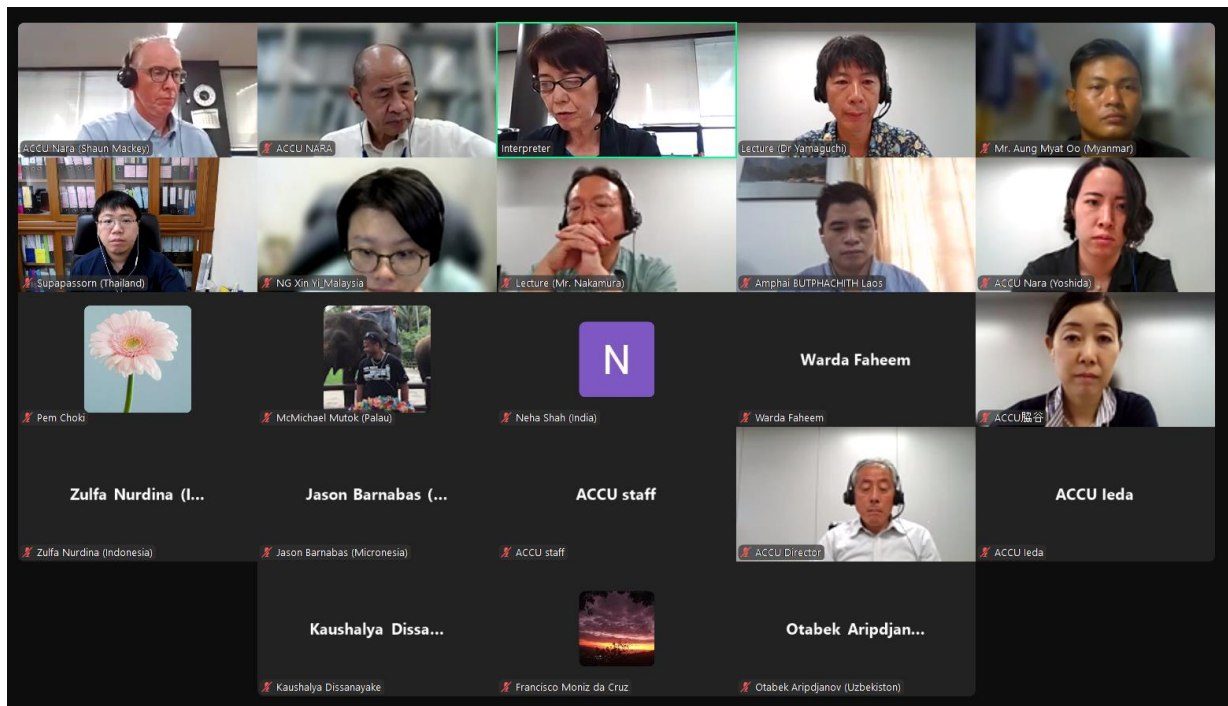
วิทยากร: Nishi Kazuhiko (Agency for Cultural Affairs)

ภาพที่ ๑ : การประชุมผ่านโปรแกรม Zoom ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

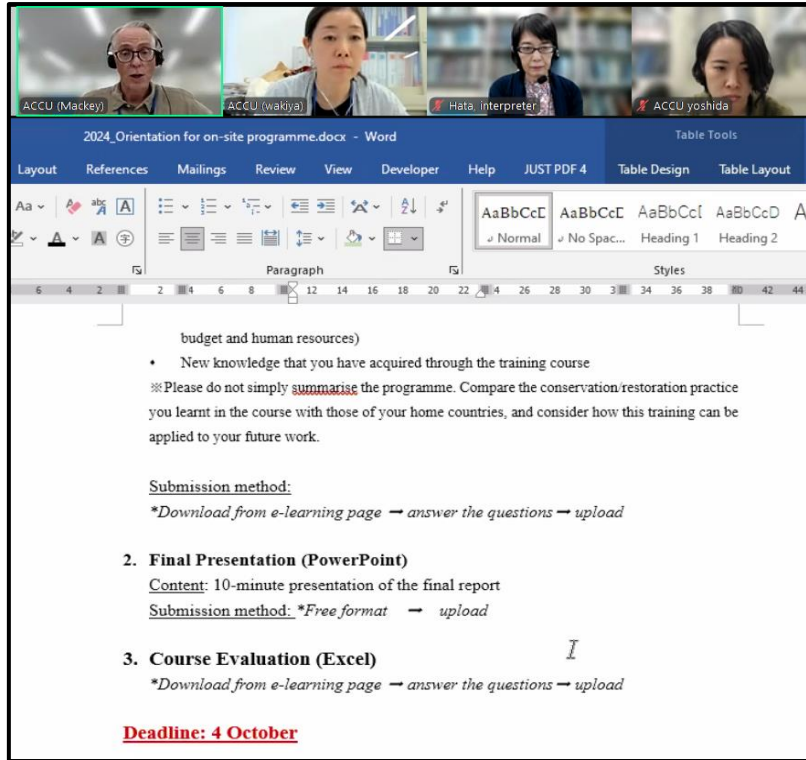

ภาพที่ ๒ : การประชุมผ่านโปรแกรม Zoom ครั้งที่ ๒ วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๗

ภาพที่ ๓ : การประชุมผ่านโปรแกรม Zoom ครั้งที่ ๓ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๗

ภาพที่ ๔ : การประชุมผ่านโปรแกรม Zoom ครั้งที่ ๔ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗

๗.๒) ลงพื้นที่

- วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๗ พิธีเปิดหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ Group Training Course for Young Professionals on Cultural Heritage in the Asia - Pacific Region 2024 “Conservation and Management of Archaeological Sites and Artefacts” ณ โรงแรม Nikko Nara ห้อง Fuji เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น

ภาพที่ ๕ : พิธีเปิดหลักสูตรการฝึกอบรม

- วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๗ ผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละประเทศนำเสนอประเด็นกรณีศึกษา และร่วมอภิปรายถาม-ตอบประเด็นปัญหาร่วมกับวิทยากรรับเชิญ Nobuko Inaba (University of Tsukuba) และ Rohit Jigyasu (ICCROM) ณ ศูนย์การประชุมนารา (Nara Convention Center)

ภาพที่ ๖ : นำเสนอประเด็นกรณีศึกษาในหัวข้อ “Issues on Cultural Heritage Protection in Thailand”

- วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๗ ลงพื้นที่ที่วัดโทไดจิ (Todai-ji Temple) เมืองนารา เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกในญี่ปุ่น

ภาพที่ ๗ : ทัศนศึกษา ณ วัดโทไดจิ (Todai-ji Temple) เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น

- วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๗ ลงพื้นที่ที่วัดโทโชไดจิ (Toshodai-ji Temple) และวัดยาคุซิจิ (Yakushi-ji Temple) เมืองนารา เพื่อศึกษาวิธีการบันทึกข้อมูลในแหล่งโบราณคดีของประเทศญี่ปุ่น

ภาพที่ ๘ : ทัศนศึกษา ณ วัดโทโชไดจิ (Toshodai-ji Temple) เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น

ภาพที่ ๙ : ทัศนศึกษา ณ วัดยาคุซิจิ (Yakushi-ji Temple) เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น

- วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๗ ลงพื้นที่สถาบันวิจัยทรัพย์สินทางวัฒนธรรมแห่งชาตินารา Nara National Research Institute for Cultural Properties (NNRICP) เพื่อศึกษาวิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับโบราณวัตถุที่แตกหักเสียหาย

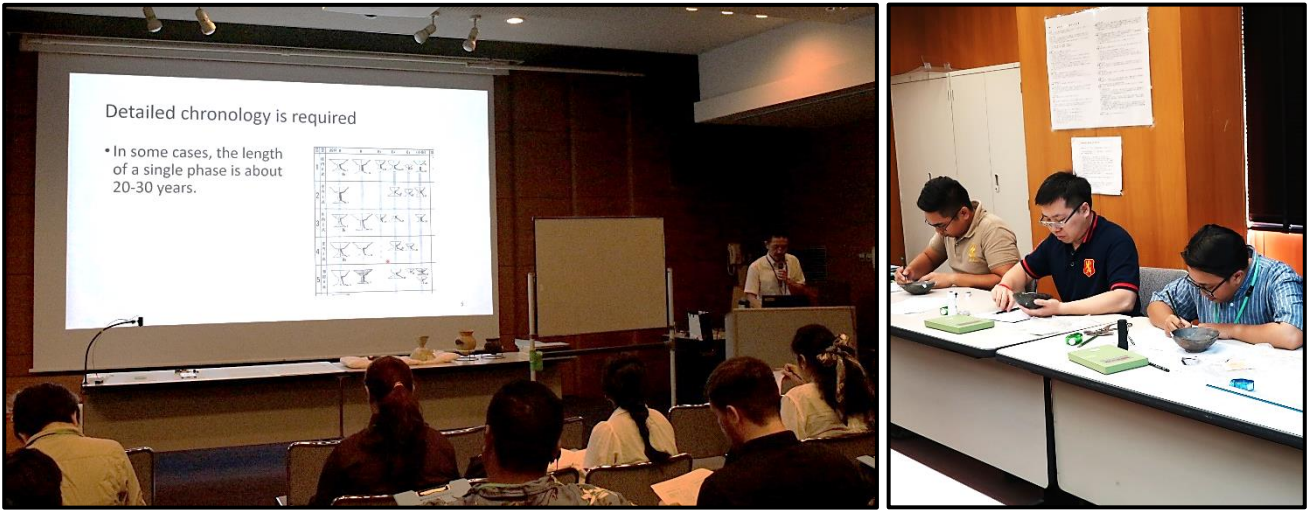
ภาพที่ ๑๐ : ศึกษาเทคนิคการขุดค้นแหล่งโบราณคดีในประเทศญี่ปุ่น และทดลองปฏิบัติ ณ NNRICP

- วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๗ ลงพื้นที่สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (Archaeological Institute of Kashihara, Nara Prefecture) เพื่อศึกษาการบันทึกและการจัดทำเอกสารสำหรับโบราณวัตถุ

ภาพที่ ๑๑ : ศึกษาการบันทึกและการจัดทำเอกสารสำหรับโบราณวัตถุ และทดลองปฏิบัติ ณ สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (Archaeological Institute of Kashihara)

- วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๗ ลงพื้นที่สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (Archaeological Institute of Kashihara, Nara Prefecture) เพื่อศึกษาการบันทึกและการจัดทำเอกสารสำหรับโบราณวัตถุ

ภาพที่ ๑๒ : ศึกษาการบันทึกและการจัดทำเอกสารสำหรับโบราณวัตถุ และทดลองปฏิบัติ ณ สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (Archaeological Institute of Kashihara)

- วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๗ ลงพื้นที่พิพิธภัณฑ์สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (The Museum, Archaeological Institute of Kashihara) สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (Archaeological Institute of Kashihara, Nara Prefecture) และศูนย์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์และศิลปะ จังหวัดนารา (Nara Prefecture Historical and Artistic Culture complex) เพื่อศึกษางานพิพิธภัณฑ์และเทคนิคการจัดแสดง การบันทึกและการจัดเก็บเอกสาร รวมถึงการบูรณะโบราณสถานและอนุรักษ์โบราณวัตถุ

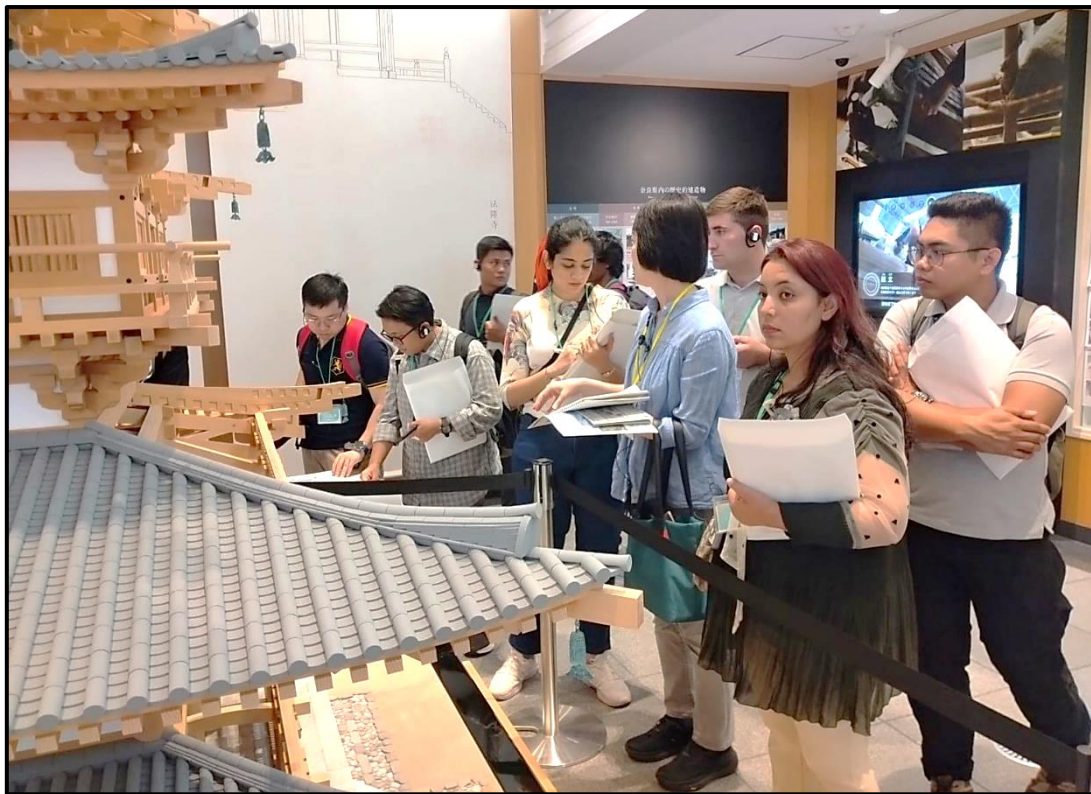

ภาพที่ ๑๓ : ศึกษางานพิพิธภัณฑ์และเทคนิคการจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ (The Museum, Archaeological Institute of Kashihara)

ภาพที่ ๑๔ : ศึกษาการบันทึกและการจัดเก็บเอกสาร ณ สถาบันโบราณคดีคาชิฮาระ
(Archaeological Institute of Kashihara, Nara Prefecture)

ภาพที่ ๑๕ : ศึกษาการบูรณะโบราณสถานและอนุรักษ์โบราณวัตถุ ณ ศูนย์วัฒนธรรมประวัติศาสตร์
และศิลปะ จังหวัดนารา (Nara Prefecture Historical and Artistic Culture complex)

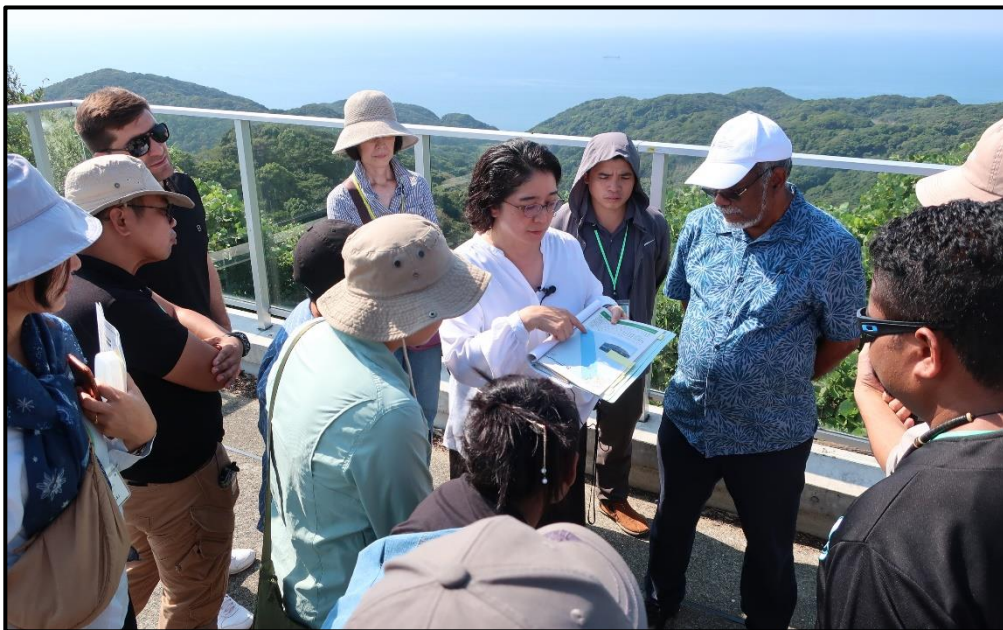

- วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗ ลงพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์โยชิโนการิ (Yoshinogari Historical Park) เพื่อศึกษาการบำรุงรักษาแหล่งโบราณคดี และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ ๑๖ : ศึกษาการบำรุงรักษาแหล่งโบราณคดี และสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์
ณ อุทยานประวัติศาสตร์โยชิโนการิ (Yoshinogari Historical Park)

- วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ ลงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับเกาะศักดิ์สิทธิ์แห่งโอคิโนชิมะ ในภูมิภาคมุนากาตะ (The Sacred Island of Okinoshima and Associated Sites in the Munakata Region) เพื่อศึกษาประเด็นการบริหารจัดการแหล่งโอคิโนชิมะตั้งแต่ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก

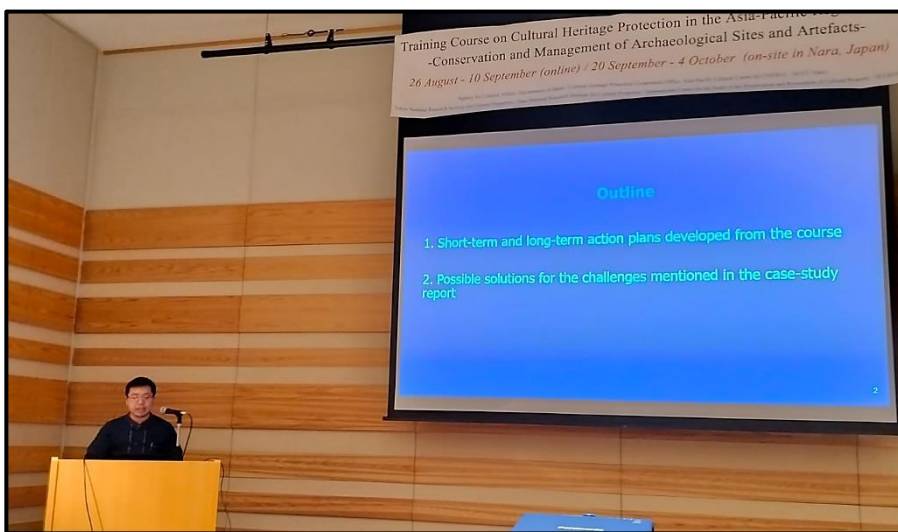
ภาพที่ ๑๗ : ศึกษาประเด็นการบริหารจัดการแหล่งโอคิโนชิมะตั้งแต่ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก
ณ เกาะโอชิมะ (Oshima Island)

- วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๗ ลงพื้นที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติคีียวชู (Kyushu National Museum) เพื่อศึกษาการบำรุงรักษาแหล่งโบราณคดีและสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ ๑๘ : ศึกษาการบำรุงรักษาแหล่งโบราณคดีและสิ่งอำนวยความสะดวกของพิพิธภัณฑ์ ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติคีียวชู (Kyushu National Museum)

- วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๗ นำเสนอ Final Report ของผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละประเทศ และร่วมอภิปรายประเด็นปัญหาที่วิทยากรรับเชิญ Gamini Wijesuriya (ICCROM) ณ ศูนย์การประชุมนารา (Nara Convention Center) และพิธีปิดหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ (Group Training Course for Young Professionals on Cultural Heritage in the Asia - Pacific Region 2024 “Conservation and Management of Archaeological Sites and Artefacts”)

ภาพที่ ๑๙ : นำเสนอ Final Report ณ ศูนย์การประชุมนารา (Nara Convention Center)

ภาพที่ ๒๐ : พิธีปิดหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ (Group Training Course for Young Professionals on Cultural Heritage in the Asia - Pacific Region 2024 “Conservation and Management of Archaeological Sites and Artefacts”)

๘. คณะผู้แทนไทย

นางสาวศุภมาสสร หิรัญเตียรณกุล นักโบราณคดีชำนาญการ สำนักศิลปากรที่ ๒ สุพรรณบุรี

๙. สรุปสาระของกิจกรรม

จากกิจกรรมอบรมออนไลน์ และการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน สามารถสรุปสาระได้ ดังนี้

๙.๑) ปัจจุบันทิศทางการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมทั่วโลก หันมาให้ความสำคัญกับ “คน” มากยิ่งขึ้น การสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น

๙.๒) เกี่ยวกับระบบการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่น มีกฎหมายที่ครอบคลุมทั้งมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทั้งสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ และยังครอบคลุมถึงมรดกทางธรรมชาติ และภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่ดีต้องเข้าใจถึงความต้องการของสังคมด้วย

๙.๓) การทำงานภาคสนามทางโบราณคดีของญี่ปุ่น รวมถึงการสำรวจ การขุดค้น และการบันทึกข้อมูล แม้จะมีลำดับขั้นตอนกระบวนการทำงานที่คล้ายคลึงกับงานโบราณคดีในประเทศไทย แต่ก็มีส่วนที่แตกต่างกันในเรื่องของรายละเอียดการดำเนินงาน เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมักดำเนินงานขุดค้นทางโบราณคดีเป็นพื้นที่บริเวณกว้าง และหลีกเลี่ยงการขุดค้นหากยังไม่มีควมจำเป็น นอกจากนี้ยังนำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้กับงานโบราณคดี เช่น วิธีเคลื่อนย้ายโบราณวัตถุที่แตกหักง่ายเบื้องต้น เพื่อนำออกจากแหล่งโบราณคดีก่อนส่งไปอนุรักษ์ โดยใช้เทปพันเปลือก ซึ่งเป็นอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่พกพาและใช้งานได้ง่าย โดยใช้ร่วมกับไนโตรเจนเหลว เป็นต้น

๙.๔) เกี่ยวกับการวิเคราะห์โบราณวัตถุ และการจัดทำเอกสาร ประเทศญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการบันทึกข้อมูลเป็นอย่างมาก เช่น เรื่องการวาดภาพโบราณวัตถุ สิ่งสำคัญคือการจดบันทึกข้อสังเกตและลักษณะต่างๆ ร่วมกับภาพถ่ายเส้น เพื่อนำไปใช้วิเคราะห์จัดทำรายงานต่อไป ไม่ได้มุ่งเน้นแต่เพียงการวาดออกมาให้เหมือนเท่านั้น

เมื่อจัดทำรายงานเสร็จเรียบร้อยเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาพยนตร์ ภาพถ่าย ภาพลายเส้น และเอกสารข้อมูลต่างๆ จะถูกนำไปเก็บรักษาในตู้และติดป้ายกำกับอย่างย่อเพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น ส่วนโบราณวัตถุที่ได้หลังจากผ่านขั้นตอนอนุรักษ์และศึกษาวิจัยแล้ว หากไม่ถูกคัดเลือกไปจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถาน จะถูกเก็บรักษาไว้ในตู้ที่ติดตั้งเครื่องป้องกันแผ่นดินไหว

๙.๕) การจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางโบราณคดี ต้องคำนึงถึงความต้องการของประชาชนและชุมชน แต่ก็ต้องยึดกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นที่ตั้งด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการจัดการและการใช้ประโยชน์ไปทำลายมรดกทางวัฒนธรรม ดังนั้น การประเมินผลกระทบจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นหนึ่งในกลไกในการขับเคลื่อนการจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางโบราณคดี

๑๐. ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

จากการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม ทำให้เล็งเห็นความสำคัญเร่งด่วนที่ควรสร้างความตระหนักรู้แก่เจ้าหน้าที่ในองค์กรเกี่ยวกับทิศทางในการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรม ในฐานะมุมมองของผู้ปฏิบัติงานระดับกลางที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ภูมิภาค มักพบปัญหากรณีพิพาทถกเถียงกันในเรื่องของขอบเขตความเหมาะสมในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรม โดยมีสาเหตุหลักมาจากมุมมองวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันระหว่างหน่วยงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงแนวทางการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมแบบเก่าที่มุ่งเน้นแต่เพียงการคุ้มครองสงวนไว้ให้คงอยู่ จนละเลยความเป็นสาธารณประโยชน์ ประชาชนในสังคมไม่รับรู้ถึงความมีส่วนร่วมหรือเห็นประโยชน์จากมรดกวัฒนธรรม เมื่อถึงจุดดังกล่าวประชาชนในสังคมจะมองว่ามรดกวัฒนธรรมคืออุปสรรคในการดำรงชีวิต หรือเป็นตัวถ่วงในการพัฒนาความเจริญของประเทศนั่นเอง

นางสาวศุภมาสสร หิรัญเตียรณกุล นักโบราณคดีชำนาญการ
ผู้สรุปข้อมูลการเดินทาง

รายงานการฝึกอบรมเพื่อการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ
Group Training Course for Young Professionals on Cultural Heritage
in the Asia - Pacific Region 2024
“Conservation and Management of Archaeological Sites and Artefacts”
ณ จังหวัดนารา ประเทศญี่ปุ่น

ระหว่างวันที่

วันที่ ๒๖ สิงหาคม - วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๗ (ออนไลน์)
วันที่ ๒๐ กันยายน - วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๗ (ลงพื้นที่)

จัดทำโดย

นางสาวศุภภััสสร หิรัญเตียรณกุล นักโบราณคดีชำนาญการ
สำนักศิลปากรที่ ๒ สุพรรณบุรี กรมศิลปากร